

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24.01.1996, sp. zn. 3 To 937/95, ECLI:CZ:KSCB:1996:3.TO.937.1995.1

Číslo: 31/1997

Právní věta: Má-li být rekognice se svědkem použita jako důkaz v řízení před soudem, lze ji za podmínek ustanovení § 103 tr.ř., ve spojení s ustanovením § 93 odst. 2 tr.ř., provést před sdělením obvinění podle § 160 odst. 1 tr.ř. jedině za předpokladu, že jde o úkon neodkladný, popř. neopakovatelný (§ 160 odst. 2, 4 tr.ř.). Neopakovatelnost rekognice ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr.ř., tedy že ji nebude možno provést před soudem, může vyplývat i ze zvláštní povahy tohoto úkonu jako poznávacího procesu, jestliže ji bude nutno vykonat již předtím v přípravném řízení. I v takovém případě však odůvodňuje její provedení před zahájením trestního stíhání skutečnost, že je nelze zahájit proto, že osoba, která má být obviněna, není ještě známa, nebo jí dosud nebylo možno sdělit obvinění, anebo zahájení trestního stíhání bylo dočasně odloženo.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 24.01.1996

Spisová značka: 3 To 937/95

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rekognice

Předpisy: 141/1961 Sb. § 93 odst. 2
§ 103
§ 160

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 31

Rekognice

Má-li být rekognice se svědkem použita jako důkaz v řízení před soudem, lze ji za podmínek ustanovení § 103 tr. ř., ve spojení s ustanovením § 93 odst. 2 tr. ř., provést před sdělením obvinění podle § 160 odst. 1 tr. ř. jedině za předpokladu, že jde o úkon neodkladný, popř. neopakovatelný (§ 160 odst. 2, 4 tr. ř.).

Neopakovatelnost rekognice ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř., tedy že ji nebude možno provést před soudem, může vyplývat i ze zvláštní povahy tohoto úkonu jako poznávacího procesu*), jestliže ji bude nutno vykonat již předtím v přípravném řízení. I v takovém případě však odůvodňuje

její provedení před zahájením trestního stíhání skutečnost, že je nelze zahájit proto, že osoba, která má být obviněna, není ještě známa, nebo jí dosud nebylo možno sdělit obvinění, anebo zahájení trestního stíhání bylo dočasně odloženo.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 1. 1996 sp. zn. [3 To 937/95](#))

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl stížnost okresního státního zástupce v Jindřichově Hradci proti usnesení Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 9. 11. 1995 sp. zn. 3 T 341/95.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením rozhodl Okresní soud v Jindřichově Hradci podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodů uvedených v § 172 odst. 1 písm. c) tr. ř. zastavit trestní stíhání proti obžalovanému J. L., na kterého byla u okresního soudu podána obžaloba pro pokus trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1 a § 241 odst. 1 tr. zák. a dvojnásobný trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. Těchto trestných činů se měl dopustit tím, že dne 16. 10. 1993 v dopoledních hodinách v lesním prostoru v k. ú. Jindřichův Hradec, v místě zvaném "Na šajbě", se pokusil pod pohrůžkou bezprostřední újmy na zdraví a pak násilím vykonat pohlavní styk s V. S., což se mu však pro nedostatečnou erekci nepodařilo. Dne 25. 10. 1993 kolem 11.00 hod. poblíž Jindřichova Hradce, v prostoru lesa "Kunifer", za užití slovních pohrůžek zabitím, přiměl Z. S., aby od něj strpěla osahávání na prsou, když on při tomto jednání sám masturboval. Dne 27. 2. 1995 kolem 10.30 hod. v blízkosti Jindřichova Hradce, v místě zvaném "Na prachárně", donutil hrozbami fyzické likvidace M. B. k tomu, aby mu třela pohlavní úd, přičemž ji osahával na prsou, dále jí vyhrožoval násilím pro případ, že toto jeho jednání oznámí příslušným orgánům.

Okresní soud zastavení trestního stíhání podle § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. odůvodnil především tím, že ve věci byly zásadní důkazy, totiž rekognice, provedeny orgány přípravného řízení se všemi třemi poškozenými ještě před sdělením obvinění, tedy před zahájením trestního stíhání. Nešlo přitom o úkony neodkladné podle ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř. Protože takové úkony nelze provést před zahájením trestního stíhání, tedy před sdělením obvinění, jsou jako důkazy před soudem nepoužitelné. Rekognice je přitom svou povahou úkon, který nelze opakovat. Podle názoru soudu došlo tím k výraznému zkrácení práv obviněného. Další provedené důkazy neumožňovaly učinit závěr o důvodnosti postavení obviněného před soud, neboť neprokazovaly, že pachatelem trestných činů měl být právě obviněný.

Proti tomuto usnesení podala v zákonné lhůtě stížnost okresní státní zástupkyně. Argumentovala tím, že soud zastavil trestní stíhání předčasně bez splnění zákonných podmínek. Rekognice v tomto případě byla úkonem neodkladným, kterým měla být objasněna základní skutečnost podmiňující zahájení trestního stíhání, a to, zda podezřelý byl právě tím, kdo byl pachatelem zmíněných trestných činů. Bez provedení těchto úkonů nebylo možno sdělit obvinění konkrétní osobě, neboť zjištěné skutečnosti nebyly takového charakteru, aby dostatečně odůvodňovaly závěr, že tyto trestné činy spáchal právě obviněný. Neopakovatelnost úkonu je pak nutno posuzovat z toho hlediska, zda takový úkon nebude možno před soudem provést např. proto, že osoba, jíž se úkon týká, nebude jeho provedení schopna nebo nebude k dispozici soudu. Tato situace v tomto případě však nenastala. Soud měl proto nařídít ve věci hlavní líčení a provést dokazování.

K podané stížnosti krajský soud přezkoumal správnost výroků napadeného usnesení i řízení jemu předcházející podle ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř., stížnost však důvodnou neshledal.

Obžaloba byla podána na základě výsledků poznávacího řízení, kdy poškozené označovaly obviněného jako muže, který je napadal. Jestliže se na tomto místě ponechá stranou hodnocení procesní formy, kterou bylo poznávací řízení prováděno, a má se hodnotit toliko jeho obsah, pak

nelze přehlédnout, že samotné poškozené potom ve svých svědeckých výpovědích významně zpochybnily právě fakt předchozí identifikace útočnicka. Odhlédne-li se od značného časového odstupu provedeného poznávacího řízení v případech skutků ze dne 16. 10. a dne 25. 10. 1993, nelze přehlédnout, že všechny poškozené se ocitly v té době ve stresové situaci, přiznaly, že si útočnicka dostatečně neprohlédly, nepamatovaly si ani bližší popis, svědkyně Z. S. připustila, že se do jeho obličeje vlastně ani pořádně nepodívala. Všechny tři poškozené vcelku logicky připouštěly, jak vyplývá z protokolace, významnou nejistotu při předcházejícím poznávacím řízení.

Je nutno však přisvědčit okresnímu soudu především v tom, že provedené rekognice jako důkazy nelze v dalším řízení použít, jde o důkazy absolutně neúčinné. Nelze je přitom provést znovu, svou vnitřní podstatou jsou totiž procesními úkony neopakovatelnými. Neopakovatelnost rekognice spočívá v psychickém procesu možnosti ovlivnění poznávající osoby předchozím poznávacím řízením. Takové stanovisko zaujímá jak kriminalistická teorie, tak soudní praxe (viz č. 54/1990 Sb. rozh. tr.).

Rekognice jako důkazní prostředek je systematicky zařazena do hlavy V. trestního řádu, upravena v § 93 odst. 2 tr. ř. Ustanovení § 103 tr. ř. pak rovněž odkazuje na toto ustanovení, jestliže je poznávající osobou nikoli obviněný, ale svědek. Z těchto ustanovení současně vyplývá, že poznávající osoba při rekognici má být již v procesním postavení obviněného nebo svědka se všemi důsledky z toho vyplývajícími. Poznávající osoba má osobu poznávanou nejdříve popsat, teprve pak jí má být ukázána mezi několika osobami dalšími, dále má být poznávající osoba znovu vyslechnuta k tomu, podle jakých znaků poznala osobu, jejíž identita se při rekognici zjišťuje. Jak se jednoznačně zjišťuje z protokolů o rekognici, založených ve spise, uvedený postup dodržen nebyl. Poznávající osoby, tedy poškozené, ještě nebyly v procesním postavení svědků, chybí popisy poznávané osoby (ty obsahují až další protokoly o výsledcích poškozených jako svědkyň po provedených rekognicích a sdělení obvinění), protokoly navíc přesně nedokumentují průběh rekognice, což vyplývá z vysvětlivek k pořízeným fotografiím uvedených ve spise.

Rekognice byly provedeny před zahájením trestního stíhání, které se podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahajuje sdělením obvinění určité podezřelé osobě ze spáchání trestného činu. Podle § 160 odst. 2 tr. ř., nelze-li zahájit trestní stíhání proto, že osoba, která může být obviněna, není ještě známa, lze provádět způsobem uvedeným v hlavě IV a V trestního řádu jen neodkladné nebo neopakovatelné úkony. Podle § 160 odst. 4 tr. ř. je neodkladným úkonem takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem podle ustanovení § 160 odst. 2, 3 tr. ř. je takový úkon, který nebude možno před soudem provést. Platné a účinné znění trestního řádu nezná ještě bližší vymezení těchto pojmů, neuvádí ani, co je takovým úkonem, neboť možný výčet by mohl být neúplný a zavádějící, nemohl by přihlížet ke konkrétním okolnostem případu.

Neodkladnost rekognice v trestním řízení proti obviněnému J. L. nemohla spočívat v nebezpečí jejího zmaření, zničení. Rekognice byly provedeny v době těsně předcházející zahájení trestního stíhání sdělením obvinění. Je potřeba připomenout již publikované rozhodnutí č. 28/1995 Sb. rozh. tr., které deklaruje, že neodkladnost nebo neopakovatelnost úkonu ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř. nemůže pak záležet výlučně v tom, že jím mají být objasněny skutečnosti podmiňující zahájení trestního stíhání. Ty úkony podle § 158 tr. ř., které slouží ke zjištění okolností podmiňujících zahájení trestního stíhání sdělením obvinění určité osobě, zásadně nemohou být nahrazovány úkony podle hlavy V trestního řádu. Posouzení otázky neodkladnosti a neopakovatelnosti úkonu je věc složitá, vyžaduje pečlivý přístup od všech orgánů činných v trestním řízení. I když za jistých okolností zřejmě nelze vyloučit přiznání povahy neodkladnosti i poznávacímu řízení, v tomto případě lze akceptovat stanovisko okresního soudu vyjádřené dostatečně v odůvodnění napadeného usnesení, že totiž poznatky orgánů činných v trestním řízení zdůvodňovaly dostatečně podezření na osobu, která byla později obviněna. Bylo proto možno důsledně postupovat podle § 158 a § 160 odst. 1 tr. ř. Je nutno opět zdůraznit, že úkony podle § 158 tr. ř. sloužící ke zjištění podmínek pro zahájení trestního stíhání

v zásadě nemohou být nahrazovány úkony podle hlavy V trestního řádu.

Pokud jde o otázku neopakovatelnosti rekognice ve smyslu ustanovení § 160 odst. 4 tr. ř., tedy že ji nebude možno provést před soudem, má krajský soud za to, že může vyplývat i ze zvláštní povahy tohoto úkonu jako poznávacího procesu, jak bylo výše vysvětleno, jestliže ji bude nutno vykonat již předtím v přípravném řízení. I v takovém případě však odůvodňuje její provedení před zahájením trestního stíhání skutečnost, že je nelze zahájit proto, že osoba, která má být obviněna, není ještě známa, nebo jí dosud nebylo možno sdělit obvinění, anebo zahájení trestního stíhání bylo dočasně odloženo. O takovou věc však, jak bylo již uvedeno, nešlo.

Z výše uvedených závěrů vyplývá, že byla výrazně zkrácena práva obviněného. Provedené úkony jsou natolik vadné, že jsou před soudem jako důkazy nepoužitelné.

Protože soud prvního stupně ve stadiu předběžného projednání obžaloby zjistil, že opatřené důkazy z výše uvedených důvodů by nebylo možno provést u hlavního líčení, tudíž ani dále hodnotit podle § 2 odst. 6 tr. ř., tento nedostatek nelze již odstranit, a to ani prováděním eventuálních důkazů dalších, oprávněně uzavřel, že spáchání skutků obviněným není prokázáno, a tudíž rozhodl v souladu s § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. a zastavil trestní stíhání z důvodu § 172 odst. 1 písm. c) tr. ř.

Stížnost státní zástupkyně musela být proto zamítnuta jako nedůvodná.

*) Poznámka redakce: srov. č. 54/1990 Sb. rozh. tr.